

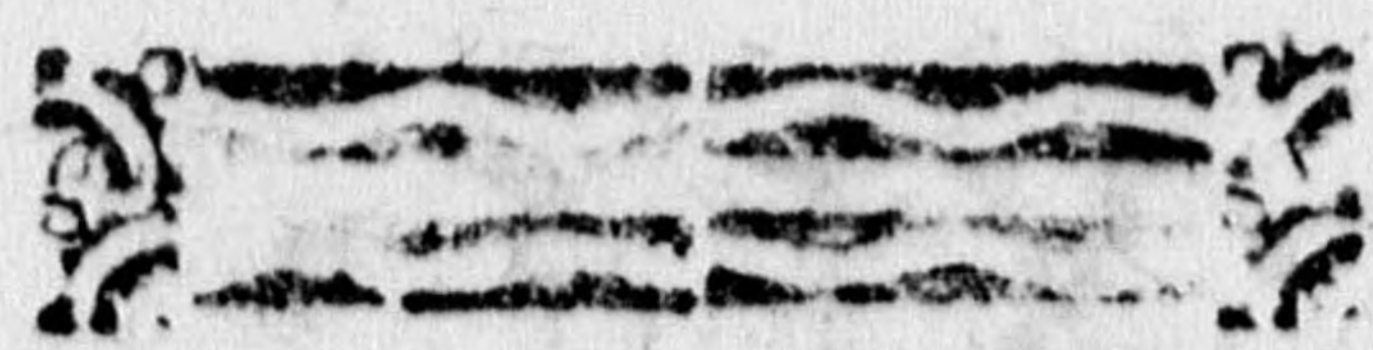

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 27. Májusban 1789.

B É T S.

A' Felsőges Tsászárnak kivánt egészsége *Laxen-*
burgban napról napra öregbedik. — A' *Toskánai* fő Hertzeg *Leopoldat* minden pertzentésben várjuk. — *Ferentz* fő Hertzeg kedves Hitefsével edgyütt frissen vagyon. — Az egész télen által Bétsben fekütt Sergeknek az a' parantsolatjak, hogy minden órán a' Magyar-országi Táborhoz induljanak. — A' Béts Vára árkaiból egynéhány milliom különbb különbb nagyságú golyóbisnak tsak a' hült nyoma maradott, most is a' 18-tól fogva 30 fontig nyomó punktumait mozgatják innen a' békelességnek: Mind Tseh-ország-felé, mind Magyar ország-felé

meg-szűnés nélkül költöztetnek a' hadi dolgok. — A' Békeiség ezen kellemetes Tavaszi-napokon még csak nem is rügyedzik, Isten tudja mikor fog gyümölcstöt érni!!

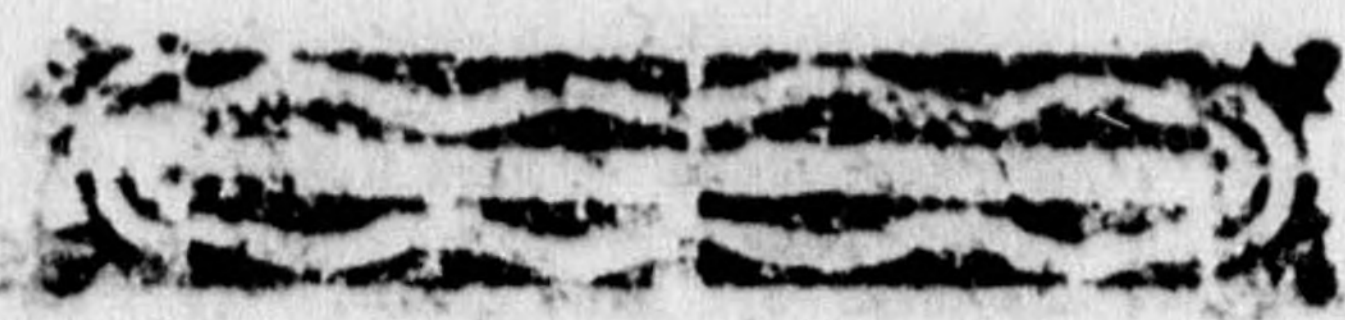
Azok a' múlt esztendőtol fogva mind eddig Györben tartatott 546 főből álló Török foglyok; kikerül közelebb költ Levelünkben emlékeztünk, hogy a' Török parolátlanságért az ezek között lévő 41 Tisztek is vasban vagynak, 17-dikben a' *Laszi* Sergebéli 128 fekete salavárisoknak őrizetek alatt Posonyba érkeztenek, és vitetnek egy a' *Váág* mellett fekvő pulzta Várba, és a' Békeiségnek fel-de-rüléséig itten fognak pipázni. Ezen fogoly Törökökről azt beszélik, hogy a' magok nyavallyájakat hasokra kötött meleg kenyérral orvasolták, mely kenyeret, annakutánna az éhező szegénységnek óltson el-adván, valakik ettenek belölle meg-hóltanak; mellyet annakutánna keményen meg-is tiltot-tanak vala, hogy töliök valamit vásárolni meg-ne próbálják.

Valamint a' *G. Hadik*, ugy a' *B. Laudon* egész Táborá ezen hónapnak 14-dikén meg-mozdult és egyfizer'smind elébb nyomult, és ugyan ekkor az ellenségnek-is minden Sergej mozgásban valának: hogy a' *Laudon* Táborá 14 mérföldnyire legyen benn a' Török földjén, hátrább egy azon Tábor-tól jött Levélből ki-tettzik. — Midőn ezen emléke-zetes 2 igazgató Fő-Vezér *Hadik* és *Laudon* le-ér-keztenek, a' magok *Kordonjokat* leg-ottan végig el-járák, és a' hól el-mentenek, magok adták a' pa-rantsolatot a' mozdulásá, és a' Sergekek minden vára-

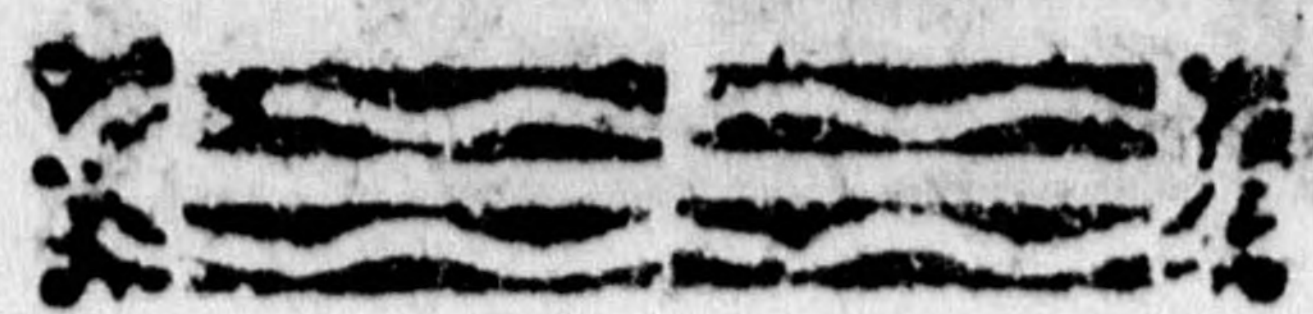
várakozás-nélkül kell vala mozdúlni. — Hogy Her-
tzege *Kóburg* 4-dikben *Románból* ki-mozdult és 5-dik-
ben *Faraoniig* elé-nyomúlt és itt meg-akadályozta-
tott, a' bizonyos. Ezen Tábornak *Avántgárdája*,
vagy előre küldött része F. M. L. Báró *Splényi*, és
Obester *Karajtzai* alatt egyenesen mégyen *Foksán-*
nig, a' mint már ezt meg-irtúk — és így látni való,
hogy a' két feju Sasos-Zászlók alatt tsatázó lábon
álló minden Sergeink egyszersmind mozgásban vagy-
nak; és minden órán szemünk szájunk el-fog telni
a' nagy hirekkel.

A' hól vakmerő bátorsággal öszve-kötött erő és
vitézség kivántatik — a' hól hirtelen szorúl a' kap-
tza, úgy tapasztaljuk, mindenütt tsak a' Húszárok
az *Expeditorok*. — A' 10-dik Májusban költ Lem-
bergi Ujságban ez iratik: „Egy *Barkó Köz-Hú-*
szárjának különös vitézsége, ki magát az Apr. 19-
dikén *Bakonnál* történt tsatában tsak nem példa
nélkül ki-mutotta, meg-érdemli, hogy az egész
Világ előtt emlékezetben maradjon; melly tör-
ténetről egy szemmel látott bizonyosság tett tudósítást.
Öt Sqvadrom *Tászar* és *Barkó Húszárság* mene egy
5000 főből álló Török Sereg ellen, mely mind vál-
lagatott *Spáhifokból* áll-vala, hogy azokat addig
tartoztatnák, míg a' gyalogság és a' Német Lovas-
ság meg-érkezhetnék. Ezek egy ki-mondhatatlan
vitézséggel tsapának-öszve az ellenséggel, és ezek
közzül tsak a' *Faraoni* hidnál 80 Spáhist aprittá-
nak-öszve. Midön a' gyalogság és a' Német lovas-
ság meg-érkezék, lassan lassan húzzák vala mago-
kat visszra a' Húszárok, hogy a' gyalagokhoz kap-

tsalódhasanak — de, alig hagyák-el a' hidot, hogy az az ellenségtől körül keritetének, és egyedül tsak a' Húszárban született senkivel sem közös vitézség tselekedheté azt, hogy ezek magokat olly számos ellenség között ki-vágák, és azoknak minnyájon élettekkel nem áldozának. (Tsak ugyan némely vitézebb Húszároknak szerentsétlenül itt kellete hagyni életüket; kik között találtaték *Barkónak* ezen Vitéz köz Húszárja - is. Midön ez a' Spáhis öldöklésben már tajtékazó Paripáját egynéhány lövések által el-vesztette volna, és 20 *Spáhisoknál* többtől vétett volna körül, ekkor - is gyalog ugy védelmezi vala magát markába szoritott kardjával, hogy ezt az ötet körül vett számos Törökség sem késsel, sem kardal vagy lántsával el-nem ejtheté, mig nem 6 Spáhisok egyszeribe lövének ezen vitézbe.

Már bizonyos nevezetes történetek estenek a' tsatázó piatzon; de ezeknek a' híre még homállya. son érkezett közinkbe, és a' Hadi - Tanátstól már 8 napoktól fogva semmi tudósítás ki - nem adatott. — Nevezetesen *Jaszzenovátzból* azt írják, hogy itt a' Törökök a' *Liháner* Sereg' szélein akorván egy bétsapást tenni, midön már öszve-gyülve tzéljakat kívánnák követni, a' miéinknél már előre el-lévén tzéljak árúlva, 400 nak életét közüllök ott hagyván, szomorúan kéntelenittetének vissza-térni. Ellenben a' *Grésen* Sergének-is egy 20 főből álló Komandójára sokkal több ellenség rohanván *Kostainitza* körül véletlenül, mind edgyig ott maradának. — A' Bánátusi széleken - is, *Glinához* nem meszse egy bé-ütést próbálnak a' Törökök, melyről mi

már előre meg-bizott kémek által tudósított vévén, a' leg-szélső falukban lakó népnek leg-ottan parantsolat adaték, hogy magát minden fel-kelhető jóvaival edgyütt húzza bejebb az Országba, mellyet többnyire tselekedtenek-is, míg a' Törökök elérkezének és az üresen talált falukat fel-gyújták. Némely lakafok, kik hátra maradának (kik között 3 hozzánk által vándorlott Bosznyákok-is valának, kiket a' Törökök Kémeknek nézvén-ki, leg-ottan mind a' hármot fel-nyársolák) az ellenség prédái levének.

A' mint némely tudósítások erősítik *Boszniában* már 50-ezerből álló Török Tábor fekszik, *Belgrádban* 15-ezer, *Nisában*, *Szemendriában*, *Krozkában* és *Ufzitzában* 20-ezer — *Moldovában* és *Oláh-országban* nem tudatik, hanem a' Nagy Vezérnek 150 ezerből álló Táborát már talpon állani mondják; és valamint a' Tartománybéli, ugy az *Aliai Sergek* szüntelen érkeznek. Ki ad ezeknek enni és inya? a' hová ezek meg-telepednek jaj annak a' földnek!

Azt olvasuk egy Levélből, hogy a' mely nap *Laudon* a' maga Táborához érkezett, azon nap mingyárt tudtára adta a' *Bosznyiai* Törököknek, hogy az el-fogott Keresztény katonáknak többé fejeket el-ne mészék; mert külömben ő még tsúfobbúl fogna a' Török foglyokkal bánni. — Ezzel a' Bosznyákok semmit sem gondolván, az el-fogtaknak fejeket szedték; erre *Laudon* parantsolatot adott, hogy az el-fogott Törököknek mind a' két kezen lévő ujjait vágják-le, és ugy botsáfsák vészsa. Ezeken külön

ben nem fog a' *Morális Filozophia*, ha az ő kegyetlenségeket kegyetlenség nem tromfolja:

Külső-országai Tudósítások.

A' leg-ujjabb; de már majd minden Német Levelekben közönségesé lett hir az, hogy a' *Persák* az *Orosz Udvar* ellen hadat izentenek, és ez ellen egy második *Tamerlánt* akarnak küldeni. — Az *Asiai nép* minden eddig vólt szokás ellen már, a' *Konstántzinápolyi tudósítás-szerint*, felhő módra állott ki, és a' leg-utóljára jövő *Sergek-is* már *Konstántzinápolynál* mondotnak nyüsegni. Ha *Szélím* maga is *Táborba* fog személy-szerint szállani, a' *Mahumed* buzgó követőinek szokások-szerint az egész *Nemzet* tsatára rohon ő-vele, és leg-alább-is fél milliom *Töröknél* több jelenik-meg tsak ezen okból a' tsata-piatzon, a' mint némellyek vélekednek.

A' *Tsere* reménység fátyola alá fedett ortzájú *Baváriai Palatintusi Örökös* — a' *Kéthidi Hertzeg* halalos ágyban fekszik. — — — —

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Ezen hónapnak 6-dikán egy Kurir érkezék-meg *Varsóba* *Berlinből* az ottan lévő *Lengyel Követtől* *Hertzeg Csartorinszkitől*, ki a' *Pruszszus Király* feletét-is el-hozta, az *Orosz Sergeknek* *Lengyel-ország* gon lejendő által-menetelekről, mely ez: „ hogy mindenkor tsak 400 *Orosz katonák* mehetnek keresztül

résztül fegyver nélkül, és ezeket-is Lengyel katonák késérik a' szélekig — és — ugyé? hogy ez egy kevélség tréfás *Marssa* volna a' Muszkáknak.

Ollyan a' Szerentse mint a' Szántó vető Paraszt!
a' mit ma vet, hónap tizszeresen visszsa várja és veszi: Hertzeg *Rádzivilnek* a' *Vilnai* Vajdának tsak a' napokban veté mellyére a' Pruszsziai fekete Sas Rendjének tzimerét, 's már most azon edgvetlen egy világosító szemétől-is meg-fosztotta. Két Berlini Szem-orvasók ugyan próbálják ennek orvoslását; de ezen Hertzegnek meg-ért ideje 's más környülállásai kevés reménységgel biztatják őket.

Svéd-ország. — Az innen vett Levelekből tudjuk, hogy a' Svédeknek a' Dánakkal való fegyver-nyugvásoknak fel-bomlása még 1 Májusba ki-nem hirdettetett vala, noha a' kötések-szerint ennek 40 nappal kellett előre ki-hirdettetni. Tudják-é az Olvasók mi? nagy hire vagyon, hogy a' Dánusok ezen Napkeleti háborúra nézve *Neutrálístáknak*, egy részre sem hajlóknak fognak maradni. E' volna a' szép Ujság, ha igaz találna lenni. — Pruszsziaiban szedik az ágyu-húzó lovakat — minden nap teli a' *Leopold* Várofsa a' Cseh-országba menő ágyukkal, még-is tovább semmit sem tudunk mondani. — Az Anglus Király III-dik *György*, ugy iratik, jő Német országba; de nem Nagy Britanniai Királyi göggel, hanem tsak mint egy Német-orzági választó Fejedelem. A' Hannoverai Vár készittetik számára és a' Göttingai *Múzsák* készülnek az ő oszlopjoknak el-fogadására.

Elegyes Tudósítások.

Ezt írja egy *Horvát* Tiszt Bétsbe az édes Attyának tegnap-előtt a' Török földéről *Ifatsitsból*: „Kedves édes Atyám Uram! Már a' mi Táborunknak edgyik része *Tzettin*, *Sturlits*, és *Ifatsits* Városait ugy körül foglalván, hogy abba sem-ki, sem bé senki sem mehet, Táborunknak más része már 8 mért-földdel van túl rajtunk az ellenség' földén s. t. “ — Ezen nevezett Városok és Váratskák 6 mért-földnyire vagynak a' mi határ-széleinktől benn a' Török' földén; 6 meg 8 nálunk 14, és így a' Horváth-orzági Tábornak némelly része már 14 mért-földnyire hatott-bé az ellenség' földén.

A' múlt Szombaton és Pénteken a' leg-nagyobb ágyukkal rakadnak vala Bétsben egynéhány szekek, mellyeket a' *Leopold*-Városán vivének keresztül; erre pedig az út *Tseh*-ország-felé megy; és így a' *Tseh*-országba való hadi dolgok' költöztetése máig se szünt-meg. — 140-ezer főből álló Népünk nagyon még itten fegyverben, de a' mint haljuk némely Sergek parantsolatot vettenek légyen, hogy *Aultriába* jöjjenek; mivel az itten lévő Német lovasok azt a' parantsolatot vették, hogy egy szempillantásban induljanak-le a' Táborhoz; kiknek edgyik része leg-ottan meg-is indulván, a' többi-is minden órán követni fogja. — A' Hadi-készületek, ágyuk és ágyu gollyóbifok meg-szűnés nélkül mennek Bétsből mind a' vizen mind a' szárazon. — *Moldovából* azt a' hirt vettük, hogy az a' 16-ezer *Muszka* gyalog és 2500 lovas-nép, a' *Románzov* Táborából, mellyet már most *H. Potemkin* vezérel vala,

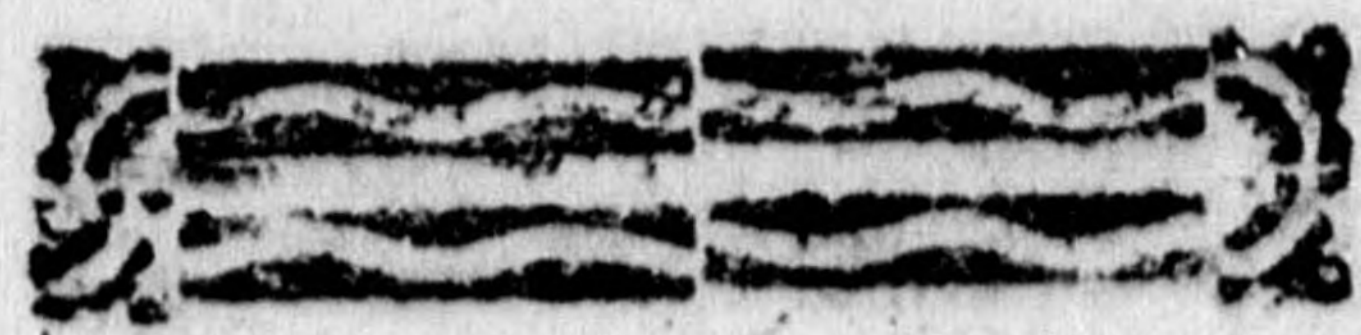
a' Hertzeg *Kóburg* Táborához tafzittattak. Azt be-
szélik, hogy az Oroszok némely Bender körül lévő
titkos minákat ki-nyomozván, azokat szerentséfen
fel-gyújtották és vettették volna, és hogy a' Musz-
kák Bender-Várahoz olly közel vólnának, hogy
már egy tüzes lapta bé-vetésével egy élés-házat
égettenek vólna-fel Benderben. — A' Szebeni Leve-
lekben pedig 11-dikben arról tudósittatunk vala,
hogy H. *Kóburg* a' fő hadi-szállást *Románból Bakou-*
ba tette-által, hová ez h. 4-dikén szerentséfen meg-
érkezett; 10-dikben *Foksánba* kíván vala meg-ér-
kezni, de bizonyos gátaló okok miatt kénytelenítte-
ték *Bakouban* maradni. — A' *Galatzba* tett probá-
jok az Oroszoknak szerentséfen ment véghez. Mi-
dön közelget vala az ide küldetett Sereg, a' Tö-
rökök nagy siettséggel költöznek vala-ki belölle,
a' honnan a' Muszkáktól egy fegyver zördülés nél-
kül foglaltaték-el. Azonban *Gallatz* mint *Jász Vá-*
ros csak egy köfal kerítés nélkül nyitva lévő Vá-
ros, melyből a' Muszkák, mihelyt a' Törökök jö-
nek, hasonló serénységgel ki-szaladhatnak.

Szerimből ez iratik: „ Két egy más után *Pé-*
terváradról vett Levelekből tudjuk, hogy ezen hón-
11-dikén a' Tábori hidak *Szurtokon* vitetének keresz-
tül, hogy fel-állittatván a' Tábor azakon által köl-
tözhesen. 14-dikben mindennek mozgásban kelle-
tik vala lenni *Oppova*-felé — és ezen Rendelés-sze-
rint 20-dikban a' Sergeknek *Oppovában* öszve-gyül-
ve, és F. M. Gróf *Hadik*-is már 14-dikben *Zemlinbe*
váratik vala. — A' *Zemlinből* érkezett Levelek tö-
kéletes igaznak irják, hogy innen a' 17 Gránáté-

ros, és 18 Muskatéros külömbb külömbb Sergekből lévő Batalionak *Oppovára* indúltanak és a' további parantsolatik itt szállanak Táborda. — Zemlinben megint szájról szájra jár a' hire, hogy a' Nagy Vezér a' maga Táboraival már *Viddinbe* meg-érkezett volna. —

A' leg-első, kihez a' *Szúltán* halála érkezett vala Bétsbe, a' Velentzei Közönséges-társaság' Követje *Ritter Dolfinó* Ur vala; ki leg-ottan minden más Követeknek tudtadra adá. Az-óltától fogva más különös Levelek által is ezen dolog meg-erősítették; úgy hogy ebben már most leg-kissebb kéttség sem lehet. Sokon sok-féle képpen írják-le ezen nagy Urnak halálát; de a' *Rágusából* jött Levelek igen meg-edgyeznek az ő halálának ezen környülállásain t. i. „Észre vették a' Jantsárok, hogy *Otzakov* a' Muszkáktól szörnyü vérontások között vétetett-meg, a' honnan közönségesen ezt kezdik vala kiáltani: „a' mi Urunknak és Kormányazonknak minden szereztse ellensége !! Az ő Uralkodása alatt a' fellyebb vólt hadakozás (1769-től fogva — 74-ig) szerentsétlenül végeződék, és *Kajnárdgiban* szerentsétlen békelesség kötteték. Az ő Uralkodása alatt el-vesztettük az egyedül való Uralkodást a' Fekete-tengeren, és Krimia is kezünkből ki-ragadtaték. Az ő Uralkodása alatt végre el-vesztök tavaly *Szabátsot*, *Dubitzát*, *Novit*, *Khotzimat* és végre *Otzakot*. A' mi szerentsénknek meg-változtatására, egy szerentséfebb Uralkadót Szé-

az egész nyavalya fundamentumostól — mely Könyvnek Titulusa és foglalvánnya e' következő:

A' fekete epés mértékletnek eredetéről, okairól, ele-meneteléről, el távoztatásáról, meg-gyógyittásáról közönségesen; különösen pedig az abból ki-tsi-rázó betegségeknek nemeiről; ugy mint: az Ot-var-ról, Görvéjéről; tsontok - ki - vetésekről; gyermekek száraz-betegségéről; varas-főről; kolzról; Sömörög-ről; lentse-forma és máj-szeplőről, vagy fótról; ver-henyös Orról; tarjagos - rezes - ortzáról; kéz és láb-ujjak közt tavaszszal és nyárban ki - öklöni szokott köszvény varokról; ortzán lévő fekete kerékded tar-jadékokról; karon' 's láb-szarakon ki-öklött hal hej módra le-hámlani szokott viszkető varokról; Őszi 's tavaszi köszvényes orbántzról; köszvényes Rák-fe-néről; fekéllyes láb-szárokról; vak és folyó arany-erekről; a' vég - hurkába lévő Csévérről; kövér és potrohos személlyeken gyakran elő-forduló 's vesze-delmesen végződő kolikáról; *melánkoliáról*; hipo-kondriáról; Anya-méhtől való szenvedésről; tébojo-dásról; *Hipokrates* fekete betegségéről; a' fekete-sár-gaságról; afzszonyok hofzszas vér-folyásáról; a' fat-tyu tüdő gyúladásról; szél-ütésről; tagok el-esések-ről; inak öszve - sugaradásáról; farzsábáról; kösz-vényről, és láb-köszvényről (podagráról) 's e' két utólsónak más nyavallyákkal lévő öszve-köttetések-ről, és fundamentomos 's helyyesebb 's tökélette-sebb ki-gyógyittatásokról, *Gránt Vilhelm* Anglus Or-vosnak fordítása 's követése, és az önnön maga 's más leg-hiresebb Orvosóknak leg-ujjabb és bizonyo-

elgizittani: A' Berlini Levél szóról szóra ez: „ —
 A' mi Kabinétunk olyan fontos dolgokban munká-
 lódik, mely egész Európát illeti. A' külső Udvari
 Követek, nevezetesen az *Anglus*, és a' napokban
 hozzánk érkezett *Dánus* Követ *G. Stolberg* a' *Svéd*
 Minifterrel edgyütt szüntelenül való tanátskozásban
 vagynak, és ezeknek Kurir küldések rend-kivül va-
 ló. Mi egész reménységgel vagyunk, hogy az An-
 glus Királyt a' jövő nyáron a' mi falaink között
 léssen szerentsénk szemlélni, ki bizonyoson Német-
 országba jöven 3 hónapokig fog ottan maradni. A'
 Királyi Familiából tsak a' Királyné és a' két na-
 gyobb Királyi Kis-afszonyak fogják ötet követni:
 A' Hollándiai Helytartó és a' Szakszoniai Választó
 Fejedelem-is itt fognak öszve-jöni.

Frantzia-országban még a' belső zenebona, a'
 Király ujittásainak szomorú következései még meg
 nem szüntenek: noha a' *Diéta* már el-kezdődött.
 — Mióltától fogva Amerika az Anglus jármot nya-
 kából ki-veitvén szabad Társasággá lett, az-ólta min-
 den Nemzetek ezen arany szabadság után ásittoznak,
 és a' Frantziákra-is a' *Vasinkton* Filozofiájának szele
 fuvallott, és hogy ez a' kívül pallérazott Nemzet
 meg-mutolsa, hogy elmebéli világofság-is nagyon
 birtokában, sok Vármegyék a' magok Députátusá-
 iknak olyan *Instructiot* adtanak, mellyen el-fog az
 ostoba Világ bámúlni, midőn világolságra jövend.
 — A' házasok' választása — a' Papok házofsága —
 a' Lottéria el-törlése — más Kriminális Törvény
 Könyv — a' Papoknak a' Romai Udvertól lejendő
 ne-függése — a' sok Klastromok' el-törlése, 's sok

más efféle Nemzet szabadságára tartazó dolgok for-
ganak-fen.

Kedves Ur ! !

Az Ebeket arra meg-tanítani, a' mire őket a'
természet szüli, hogy tudni-illik harapjanak, marja-
nak, 's még a' fegyveres Vitézekkel-is szembe szál-
janak, mint a' mi bugyogós szomszédaink Ebei a'
múlt esztendőben tsekedtenek; nem nagy mesterség.
De ha valaki ezeket az oktalan állatokat arra meg-
taníthatja, hogy a' veszedelemben lévőkön szána-
kozzanak, 's ne öljenek, hanem inkább a' kiket le-
het a' halál torkából ki-ragadják; már ez sokkal
nemesebb mesterség.

Hogy pedig erre a' nemes mesterségre-is meg-le-
hessen az Ebeket tanítani, világos példáját adta annak
ezen folyó Május hónapnak 7-dikén a' M. Gyulai
Uraság 11 kövü-malmában lévő Molnár. A' kinek
Inspectiója alatt lévő Malomban az említett napon
ilyen szerentsétlenség történt: hogy egy goromba
Tsabai Tóth, egy Gyulai Lakósnak 9 esztendős
gyermekét a' Keres-vizébe taszítván; 's a' gyermek
a' Malom-kereke vagy a' zsélyi alatt a' viznek mély-
lyére 's sebessére vitettetvén, minthogy a' viz igen
mély, és nagyon sebess volt; senki az ott lévő
emberek közül életét kockára vetni, 's a' gyer-
meknek utánna úszni nem bátorkodott. Mellyre
nézve a' Molnár ezen szerentsétlen gyermeket az ő
kutyájának meg-mutatván, kész volt ez az oktalan,
de hűséges állat, egyszeri intésére Gazdájának, a' viz-
nek zuhogó habjai között lévő gyermekért be-úszni,

elgazittani: A' Berlini Levél szóról szóra ez: „ — A' mi Kabinétunk olyan fontos dolgokban munkálódik, mely egész Európát illeti. A' külső Udvari Követek, nevezetesen az *Anglus*, és a' napokban hozzánk érkezett *Dánus* Követ *G. Stolberg* a' *Svéd* Minifterrel edgyütt szüntelenül való tanátskozásban vagynak, és ezeknek Kurir küldések rend-kivül való. Mi egész reménységgel vagyunk, hogy az *Anglus* Királyt a' jövő nyáron a' mi falaink között lézzen szerentsénk szemlélni, ki bizonyoson Németországba jövéen 3 hónapokig fog ottan maradni. A' Királyi Familiából tsak a' Királyné és a' két nagyobb Királyi Kis-aszszonyak fogják ötet követni: A' Hollándiai Helytartó és a' Szakszoniai Választó Fejedelem-is itt fognak öszve-jöni.

Frantzia-országban még a' belső zenebona, a' Király ujittásainak szomorú következései még meg nem szüntenek: noha a' *Diéta* már el-kezdődött. — Mióltától fogva Amerika az *Anglus* jármot nyakából ki-vetvén szabad Társasággá lett, az-ólta minden Nemzetek ezen arany szabadság után áfittoznak, és a' Frantziákra-is a' *Vasinkton* Filozofiájának szele fuvallott, és hogy ez a' kívül pallérazott Nemzet meg-mutofsa, hogy elmebéli világofság-is vagyon birtokában, sok Vármegyék a' magok Députátusai-iknak olyan *Instructiot* adtanak, mellyen el-fog az ostoba Világ bámúlni, midön világofságra jövend. — A' házasok' választása — a' Papok házofsága — a' Lottéria el-törlése — más Kriminális Törvény Könyv — a' Papoknak a' Romai Udvertól lejendő ne-függése — a' sok Klastramok' el-törlése, 's sok

más efféle Nemzet szabadságára tartazó dolgok for-
ganak-fen.

Kedves Ur ! !

Az Ebeket arra meg-tanítani, a' mire őket a'
természet szüli, hogy tudni-illik harapjanak, marja-
nak, 's még a' fegyveres Vitézekkel-is szembe szál-
janak, mint a' mi bugyogós szomszédaink Ebei a'
múlt esztendőben tsekedtenek; nem nagy mesterség.
De ha valaki ezeket az oktalan állatokat arra meg-
taníthatja, hogy a' veszedelemben lévőkön szána-
kozzanak, 's ne öljenek, hanem inkább a' kiket le-
het a' halál torkából ki-ragadják; már ez sokkal
nemesebb mesterség.

Hogy pedig erre a' nemes mesterségre-is meg-le-
hessen az Ebeket tanítani, világos példáját adta annak
ezen folyó Május hónapnak 7-dikén a' M. Gyulai
Uraság 11 kövü-malmában lévő Molnár. A' kinek
Inspectiója alatt lévő Malomban az említett napon
ilyen szerentsétlenség történt: hogy egy goromba
Tsabai Tóth, egy Gyulai Lakósnak 9 esztendős
gyermekét a' Keres-vizébe taszítván; 's a' gyermek
a' Malom-kereke vagy a' zsélyi alatt a' viznek mély-
lyéré 's sebessére vitettetvén, minthogy a' viz igen
mély, és nagyon sebess volt; senki az ott lévő
emberek közül életét kotzkára vetni, 's a' gyer-
meknek utánna úszni nem bátorkodott. Mellyre
nézve a' Molnár ezen szerentsétlen gyermeket az ő
kutyájának meg-mutatván, kész volt ez az oktalan,
de hűséges állat, egyszeri intésére Gazdájának, a' viz-
nek zuhogó habjai között lévő gyermekért bé-úszni,

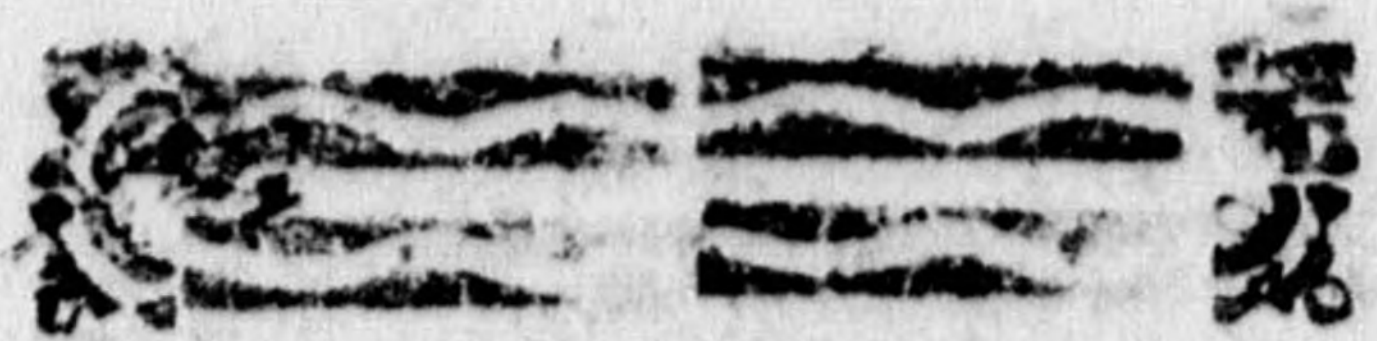
és azt szerentsésen életben minden sérelem nélkül kihozni.

Bizony jobban megérdemli hát az ilyen állat a' korpa-tzipót; mint sem az olyan a' jó-féle marha húst, a' melly nem hogy az ilyen veszedelemben lévőket a' halál torkából ki-ragadná; hanem még a' bátorságos helyen lévőket-is életektől megszokta fosztani, mint ezt a' Debretzeni nem régi szomorú történet eléggé bizonyítja.

Tudománybéli Tudósítások.

Bétsben a' *Kurtzбек* Ur Könyv-nyomtató műhelyében egy olyan *Magyar Munka* vagy on készülő félben, mely azt tanítja, miképpen kellefsék a' *Monárkhiában* és *Aristocratziában* az Hazához való szeretetet fel-gerjeszteni, és meg-tartani; melyről ezután bővebb tudósítás fog adatni.

Pesten pedig a' Világi és Orvosi Tudománynak *Doktora*, N. Borfod-Vármegyének fő Orvosa titt. *Benkő Sámuel* Ur, Nemzeti Nyelvünkön egy olyan Orvosi Munkáját kívánnyá a' Világ' eleibe adni, mellyet 10 esztendei ujjabb és igazabb maga tapasztalásaiból, nevezetesen pedig egy ezelőtt 2 esztendővel meghalálazott nagy figyelmetességű Anglus Doktornak *Gránt Vilhelmnek* Könyveiből gyűjtött egybe; mellyet a' Magyar Orvos-könyvek között tsak azért-is nagyra lehet betsülni; mert ebben éppen a' Magyarok *Temperamentumi* és betegségei iratnak-le, és pedig nem tsak téltül, hanem

linnet kívánnok mi az Uralkadó székben szemlélni.
s. t. Midőn a' *Szérail* tagjai észre-vették volna, hogy a' nép közönségesen így zugalódik, félnek vala a' közönséges zenebonától; azért el-végezék, hogy a' *Szúltánnak* mérget készítenének, és ezzel a' következő zenebonának gátot vessenek; melyet meg is tselekedének. Minekutánna a' jó lelkű öreg *Szúltán* ezen veszedelmes italt meg-itta volna, 2 órákig tartott ki-mondhatatlan kiplódásai után meg-hala. Midőn az ő halála a' Népnak tudtára adaték, közönségesen azt kiáltják vala a' *Jantsárok*: *Szélím Ginadari!!* és *Szélím Ginadari* üle az Uralkadó-székbe; kinek leg-első parantsolatja a' vala, hogy a' békeiségről tsak szólni-is valaki meg-ne próbálja. Az ő Uralkodásra való jutásával leg-ottan Követek és Kurirok küldetének minden Tartománybéli Kormányazókhoz és Basákhoz, kiknek hivataljokban való meg-erősítetések mellett azt a' hirt küldé: „*Szélímnek* az az akaratja, hogy ő a' maga tsatázó Táborának szárnya hegyére álljon — és úgy gondaltatik, hogy magának ujj *Nagy Vezért* és *Admirált* fogna választani — Azonban a' Nagy Vezér mellett lévő (idegen Udvarak) Tanácsfok fujják a' Notát; *Szélím* Uram-is tsak e' szerint fogja a' tántzot járni. A' hadat nem ő Kegyelme szerzette, 's nem-is ő kegyelme fogja végezni.

Most tsak *Lengyel*, *Sved*, és *Frantzia-ország*nak tartatik Ország-gyűlése, de a' mint a' Berliini Levelekből értjük tsak alig ha az idén az Europai nagyobb Fejedelmeknek-is egy Gyűlések nem leszzen, és a' mostani környülállásokat edgyütt nem fogják

fobb tapasztalásinak 's találmányinak nyomdokok-
szerint. — Ugyan csak Pestről így tudósítottunk :

Örömmel jelentjük a' M. Publikumnak , hogy
ama' tudós Munkáiról eléggé esméretes Auctornak
Rátz Sámuel Urnak , a' Pesti Univerfitás edgyik nagy
érdemü Professorának , azon *Physiologiája* , melyről
az el - múlt esztendőben előre - jelentés tétetett vala ,
már egélizzen készen van , és Magyar nyelvünken
olvasztatik : a' kik annak okáért erre Prénumeráltak,
vagy Subscribáltak vólt , azoknak tetsék az Exem-
plárokat Pestről az említett Urnak Házától , melly
a' *Kohlhakher* uttzában Sub Nro 491 vagyon , el-vi-
tetni. A' Munkának jósága és valóságos érdeme
iránt akár ki-is leg-ottan maga meg-gyözödik , a' ki
azt figyelmetesen olvassa : szükölködött Nemzetünk
mind ez ideig a' maga nyelvén ebben a' Matériá-
ban egy ilyen Könyv nélkül : azért nagy remény-
ség táplál az iránt , hogy a' Magyar Publikum ezen
Könyvetskét örömmel el-fogadja , annyival is inkább
minthogy ennek árra csak egy R. forintra szabott.

Azt olvasásuk egy Levélben , hogy egy nagy Ha-
talmosság az Orosz Udvar mellett 100 - milliom köl-
tsön kért pénzért kezefséget vállolt vólna — nagy
barátság!!!

A' Staféták egy mást érik ugy jönnek a' Tábor-
tól — bizonyoson történt valami — Szombatig meg-
tudjuk. — Ebben a' pertzben érkezék a' hír , hogy
a' Török *Szuppáneknél* bé-ütett vólna — meg-tud-
juk 3 nap alatt.